

WAT HOUDT NORMALISEREN IN VOOR PROFESSIONALS UIT HET BASISONDERWIJS



Het percentage jongeren dat jeugdhulp ontvangt stijgt al jaren. Is er iets mis met deze jongeren of ligt het ook aan de maatschappij waarin we leven? Als we de oorzaken van problemen teveel neerleggen bij het individu raakt de (maatschappelijke) context uit beeld. Als reactie hierop en als tegengeluid horen we veel om ons heen: “We moeten meer normaliseren en de-medicaliseren”. Maar wat is dat nou eigenlijk? En hoe geven intern begeleiders en leerkrachten uit het primair onderwijs daar invulling aan?

“Nou dat je minder in problemen denkt, dat zou het eerste zijn wat het bij mij oproept (...) misschien minder in hokjes stoppen, meer accepteren dat dingen er zijn en bij leerlingen kinderen of wat dan ook horen, denk ik”

“Ik wou bijna zeggen, amen. Wat mijn associatie erbij is, is dat wij op dit moment in deze maatschappij de problemen ook wel heel erg kunnen vergroten en uit kunnen vergroten”

“Ik dacht bij normaliseren kinderen die eigenlijk vroeger misschien buiten de boot vallen en nu in die boot houden en misschien in een speciale kajuit of een sleepboot erachter (...) Mijn eerste gedachte was iedereen gelijk maken ofzo iedereen normaal maken ofzo

Wat is van invloed op een normaliserende houding?

Schoolse factoren

De schoolleiding heeft een belangrijke rol in het faciliteren van goed onderwijs, kennis en ontwikkelingsmogelijkheden in scholen.

Het belang van het goed voorbereiden en geven van de schoollessen: *“hou eerst als core business gewoon de kwaliteit van je lessen, de kinderen kunnen volgen en ook de contacten met ouders, (...) Maar we beginnen eerst maar eens gewoon klein en als dat goed staat, kan er steeds iets bij komen”.*

De leerkracht moet zichzelf belangrijk maken: *“veel meer ruimte ook geven aan je eigen professionaliteit, want die raak je een beetje kwijt als je zo geleid wordt door je methode en door je toetsen en ik denk dat de kracht zit in de relatie met de leerkracht en in de manier waarop jij die groep managet en lesgeeft”.*

Een school moet duidelijk voor ogen hebben en afbakenen en uitdragen met welke externe partijen er wordt samengewerkt omdat ouders soms zelf externe zorgbureaus benaderen buiten de school om waarvan vervolgens wordt verwacht dat leerkrachten hieraan meewerken, met als risico dat leerkrachten worden overvraagd en niet toekomen aan lesgeven.



Omgang met ouders

Ouders zijn over het algemeen intensief betrokken bij hun kind en door middel van o.a. ouderapps is er frequent contact. Het is belangrijk om na te denken over (de grenzen van) dit contact omdat het veel tijd kan kosten waar de primaire onderwijstaken onder kunnen lijden.

Ouders worden gezien als de expert over hun kind en tegelijkertijd zijn de leerkrachten de deskundigen op onderwijskundig vlak. Idealiter worden deze twee expertisegebieden samengebracht en wordt samen gekeken wat het kind nodig heeft.

Het is belangrijk om het contact met ouders goed te houden, dit kan al in ogenschijnlijk kleine dingen zitten die volgens de professionals juist groots kunnen zijn: *“...bij de deur staan, dat zijn hele kleine dingen, elkaar even aankijken. Je ervan bewust zijn dat de kleinste dingen fijn zijn om te melden”.*



De professional

In balans zijn als professional, enerzijds vanuit de eigen persoon(lijkheid) maar ook door het vak onder controle te hebben en door goed groepsprocessen kunnen vormgeven waarin de leerkracht de leiding heeft: *"... hij staat wel, jij kunt daar als kind op leunen, tegenaan duwen, Tegenaan schoppen, desnoods. Ik denk dat dat tegelijkertijd met een stuk rust die je uitstraalt, balans geeft aan leerlingen die die balans in zichzelf niet hebben"*.

Ervaring, meters maken is belangrijk om flexibiliteit te ontwikkelen en daarmee beter aan te sluiten bij de kinderen: *"... boven je stof staan, weten wat er wat het aanbod van dat jaar moet zijn maar of je nou linksom gaat of rechtsom. Dat is dan niet erg"*.

Samen met kennis leidt ervaring ook tot vertrouwen in eigen kunnen en het durven loslaten: *"... als je kennis en ervaring hebt, durf je meer los te laten. Want dat als je dat een jaar gedaan hebt, dan weet je of er komt volgend jaar wel goed."*

De persoon van de professional

Het zelf zijn van ouder kan ervoor zorgen dat leerkrachten en ib'ers zich beter kunnen inleven, beter snappen waarom ouders op een bepaalde manier reageren en inzien dat ze in de rol van ouder misschien wel op dezelfde manier zouden reageren.

Een verandering van (werk)omgeving kan belangrijke inzichten opleveren. Het in aanraking komen met een andere doelgroepkinderen en ouders maar ook met een andere doelgroep collega's waarmee juist minder dezelfde ideeën worden gedeeld kunnen iemand doen laten inzien dat er meerdere wegen naar Rome leiden.

"Iedere IB'er is heel anders en ik denk echt dat we gevormd zijn, ook door ervaring en door persoon."

Reflectie en collegiale uitwisseling

Het kan prettig zijn om een andere leerkracht te raadplegen voor een luisterend oor en tips, als iemand bijvoorbeeld te maken heeft met een drukke klas.

Soms kijken leerkrachten bij elkaar in de klas, dit noemen ze collegiale consultatie, op deze manier kan worden geobserveerd waar een leerkracht tegenaan kan lopen en wat helpend kan zijn. *"... Voor mij is het geen probleem. Het kan best zijn dat mijn duo dat lastiger vindt omdat die daar minder ervaring mee heeft, en dan kan ik wel vertellen wat ik doe, maar soms is dat heel moeilijk om dat uit te leggen. En dan is het fijn om dat te zien hoe de interactie is mij bijvoorbeeld die leerling."*

Sommige intern begeleiders zitten in IB werkgroepen waarin ze reflecterende gesprekken hebben, aan de slag gaan met verschillende onderwerpen en waarin ook casuïstiek besproken wordt.

Samenwerking

Openheid, elkaar durven aanspreken en ook kritisch durven te zijn in een team is belangrijk.

Door de intern begeleiders wordt veel samengewerkt met externe partijen. Het is van belang om zelf een goed netwerk van partners te verzamelen zodat er korte lijntjes mogelijk zijn. *"... dat je een goed netwerk om je heen verzameld waardoor je eigenlijk binnen zo'n dorp gewoon goed voor alle kinderen kunt zorgen en Ja, dat vraagt nog wel wat ... kost ook gewoon heel veel tijd."*

De AVG-regels maar ook de vele personele wisselingen bij samenwerkingspartners staan een goede samenwerking met externen soms in de weg.

Wanneer partijen goed met elkaar verbonden zijn en nauw samenwerken kan eventuele zorg beter worden afgestemd en beter preventief gehandeld kan worden. Een goede samenwerking voorkomt ook dat er te veel hulpverleners en instanties bij gezinnen betrokken zijn.

Verzamelde informatie over kinderen moet ook terecht komen op het voortgezet onderwijs.